

De små och medelstora företagens ekonomi 2008

The business statistics of small- and medium-sized enterprises 2008

I korta drag

Mikroföretagen mest lönsamma

Analyser av datamaterialet i undersökningen Företagens ekonomi visar att de minsta företagen var mest lönsamma 2008, mätt som rörelseresultatet efter avskrivningar som andel av nettoomsättningen. Sett till hela näringslivet hade mikroföretagen en vinstmarginal på 5,9 procent, vilket ska jämföras med små- och medelstora företag som hade 4,8 respektive 4,5 procent. De största företagens vinstmarginal var 5,6 procent.

Vidare visar analysen att förädlingsvärdet per sysselsatt ökar med företagsstorlek. Bland de största företagen var förädlingsvärdet 635 000 kr per sysselsatt, i medelstora företag 548 000 kr, samt i mikroföretagen 470 000 kr. Denna tendens gäller även på EU-nivå.

Flest nya jobb i mindre företag

Det fanns 602 160 företag som var verksamma både år 2004 och 2008. 3,2 procent av dessa företag hade vuxit och hamnat i en större storleksklass 2008 jämfört med 2004. Andelen som istället hamnat i en mindre storleksgrupp var 1,4 procent.

Mikroföretagen bidrog mest till sysselsättningsökningen mellan 2004 och 2008. Av den totala ökningen om knappt 290 000 anställda, stod mikroföretagen för 27 procent, små- och medelstora företag bidrog med 15 respektive 13 procent, medan de företag som var stora 2004 stod för 21 procent. Nettot för nytillkomna och försvunna företag motsvarade resterande 23 procent av ökningen.

När det gäller övriga ekonomiska nyckeltal var det däremot de största företagen som var viktigast. De stod för 49 procent av omsättningsökningen och 34 procent av ökningen i förädlingsvärde.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Andreas Poldahl (analysfrågor), SCB, tfn 019-17 63 61,
andreas.poldahl@scb.se

Staffan Wikstedt (frågor angående Företagens ekonomi), SCB,
tfn 019-17 64 53, staffan.wikstedt@scb.se

Johan Åhman (databasbearbetningar), SCB, tfn 019-17 61 09,
johan.ahman@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-3548 Serie NV – Näringsverksamhet. Utkom den 30 september 2010.

URN:NBN:SE:SCB-2010-NV19SM1004_pdf

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Stefan Lundgren, SCB.

Faktaruta Företagens ekonomi (FEK)

Detta SM baseras på uppgifter från undersökningen Företagens ekonomi (FEK) som omfattar ett stort antal detaljerade räkenskapsuppgifter för samtliga företag som bedriver näringsverksamhet (är marknadsproducenter) i Sverige, oberoende av juridisk form. Huvudresultaten från senaste undersökningsåret presenteras i *NV 19 SM 1002, Företagens ekonomi 2008* som också ger en översikt över vilka uppgifter som finns tillgängliga från undersökningens olika delområden.

Näringslivet

Varje företag och dess ingående enheter hänförs till den näringsgren där det har sin huvudsakliga verksamhet. I och med publiceringen av uppgifter för kalenderåret 2008 används den nya näringsgrensindelningen SNI 2007.

Undersökningen omfattar alla aktiviteter inom näringslivet från Jordbruk, skogsbruk, fiske (sektion A) till Konsumenttjänster och övrig serviceverksamhet (sektion S) förutom Offentlig förvaltning (sektion O) samt Finans- och försäkringsverksamhet (sektion K).

Redovisningsnivå

Från företagets ekonomi finns uppgifter tillgängliga både på institutionell nivå (företag), funktionell nivå (verksamhetsenhet) och regional nivå (geografiskt avgränsad enhet). I detta SM används en branschredovisning baserad på företagsenhetens bransch enbart för uppgifter som bara finns tillgängliga på denna nivå. I övrigt har den mer branschrena redovisningen baserat på verksamhetsenhet använts.

Jämförbarhet

Undersökningen är anpassad till företagsekonomiska begrepp. Företagens ekonomi utgör tillsammans med andra undersökningar underlag till nationalräkenskapernas beräkningar. Vissa skillnader i definitioner finns jämfört med andra undersökningar och jämfört med nationalräkenskaperna (t.ex. när det gäller definitioner av förädlingsvärde och nettoinvesteringar).

Det bör poängteras att den branschuppdelade statistiken kan framförallt på detaljerad branschnivå ibland starkt påverkas av att större enskilda företag omklassificeras till en annan bransch.

Sveriges statistiska databaser, SSD

Denna publikation redovisar enbart ett mindre urval data på relativt aggregerad nivå. Mycket mer detaljerade uppgifter (både avseende variabler och branschuppdelning) finns tillgängliga i Sveriges statistiska databaser (SSD) på www.scb.se.

Uppdrag

Det finns också möjlighet att beställa specialuttag direkt från SCB eftersom materialet har ett större variabelinnehåll än det offentliggjorda. Skräddarsydda uttag och specialbearbetningar kan beställas via telefon 019-17 67 40 eller e-post fek.ns@scb.se.

Upplysningstjänster

För vidare upplysningar eller eventuella frågor rörande undersökningen hänvisas i första hand till produktens jourtelefon 019-17 64 50 eller e-postadress fek.ns@scb.se. Även den centrala informationsservicen vid SCB kan kontaktas på telefonnummer 08-506 948 01 eller e-postadress information@scb.se.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	4
Små och medelstora företags betydelse för sysselsättning och tillväxt	4
Definitioner av små och medelstora företag	4
Små och medelstora företags näringsstruktur år 2008	6
Företagsdynamik mellan åren 2004 och 2008	9
Fakta om statistiken	12
Detta omfattar statistiken	12
Definitioner och förklaringar	12
Så görs statistiken	13
Variabler som finns för samtliga företag	13
Variabler som endast finns för ett urval av företag	14
Statistikens tillförlitlighet	14
Bra att veta	14
Annan statistik	14
Publicering och spridning	14
Primärmaterial	16
In English	17
Summary	17

Statistiken med kommentarer

Små och medelstora företags betydelse för sysselsättning och tillväxt

En av orsakerna till att uppmärksamheten alltmer riktats mot de mindre företagen är den trend som kunnat skönjas sedan 1970-talet att de mindre företagen står för en allt större del av sysselsättningen¹. Drivkrafterna som ligger till grund för denna utveckling är bland annat ökad global konkurrens, tjänstesektorns fortsatta expansion, ökat fokus mot en kunskapsbaserad ekonomi och en teknisk utveckling som gynnar en flexibel och småskalig produktionsteknik.

Synen på vilken förändring som egentligen har skett och vad det beror på skiljer sig dock åt. Det finns exempelvis forskare som menar att under de senaste 30 åren har det skett ett trendbrott i den meningen att små och medelstora företags betydelse för sysselsättning och tillväxt har ökat (Stanworth and Gray *et al*). Samtidigt finns det andra studier som inte stödjer hypotesen om ett trendbrott, utan som istället visar på att det snarare handlar om en gradvis förskjutning mot mindre produktionsenheter. Vidare finns det också studier som pekar mot att förändringarna i grunden inte handlar om en oberoende tillväxt av småföretag och nedgång för stora företag, utan att det istället handlar om organisatoriska förändringar inom företagen som har lett fram till förändringar i företagsstrukturen. Ett exempel på det senare är att stora företag har renodlat sin verksamhet och köpt in stödtjänster från eller lagt ut delar av sin produktion på mindre företag, antingen inom eller utanför koncernen.

Denna publikation, ”De små och medelstora företagens ekonomi 2008”, belyser betydelsen av små och medelstora företag för svenskt näringsliv. Vad är utmärkande för näringsstrukturen år 2008? Hur har näringsstrukturen förändrats de senaste åren? Vilka företag bidrar mest till sysselsättning och tillväxt?

Definitioner av små och medelstora företag

Det finns olika sätt att klassificera företag i olika storleksgrupper. Här utgår vi ifrån EU-kommissionens definition, som också används inom EU:s redovisningslagstiftning². Denna definition utgår från antalet sysselsatta i företagen, men hänsyn tas också till storleken på företagens omsättning och balansomslutning. Dessutom ingår ett kriterium om att företagen ska vara oberoende. För att studera betydelsen av de olika kriterierna har tre olika definitioner testats.

Den första definitionen baseras enbart på information om antalet sysselsatta. Det är också denna som för närvarande används av Eurostat för redovisning av europeisk statistik (baserat på statistik rapporterat av medlemsländerna)³. Enligt denna definition sysselsätter mikroföretagen färre än 10 personer. Företag som räknas in i gruppen småföretag sysselsätter 10–49 personer. Till gruppen medelstora företag hör alla bolag som sysselsätter fler än 49 men färre än 250 personer. Den resterande gruppen klassificeras som stora företag. Enligt definition 1 representerade mikroföretagen, de små och medelstora företagen tillsammans ca 59 procent av näringslivets totala förädlingsvärde 2008, medan

¹ Detta resultat gäller oavsett vilken definition som används av ”små och medelstora företag”.

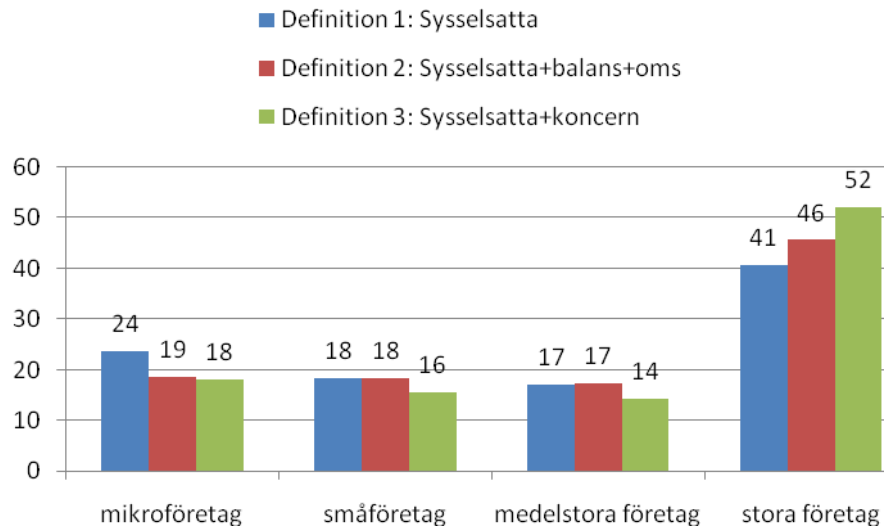
² Länk till EU kommissionens definition:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_sv.pdf

³ (Se Eurostat Statistics in Focus 31/2008). Definition 1 har även använts i FEKSM 2008 (se NV 19 SM 1002).

de stora företagen stod för 41 procent, se diagram 1. De andra två definitionerna utgår från denna indelning men med vissa tillägg.

1. Näringslivets förädlingsvärde efter olika definitioner av små och medelstora företag år 2008. Procent

Figure 1. Business value added by definitions of enterprise size 2008. Percent.

För att ett företag ska betraktas som ett mikroföretag enligt definition 2 tillkommer villkoret att företagets omsättning eller balansomslutning inte överstiger 20 miljoner kr per år⁴. De små företagens omsättning samt balansomslutning får inte överstiga 100 miljoner kr per år. För att klassificeras som medelstora företag ska företagets omsättning inte överskrida 500 miljoner kr per år och balansomslutningen får inte överstiga 430 miljoner per år. Definition 2 följer samma kriterier för de ekonomiska variablerna som i EU kommissionens definition. Av diagram 1 kan man utläsa att mikroföretagens andel av förädlingsvärdet sjunker till 19 procent, jämfört med 24 procent enligt definition 1. De små respektive medelstora företagens förädlingsvärdeandelar är i stort sett oförändrade vid en jämförelse mellan definition 1 och 2. Däremot ökar andelen för de allra största företagen från 41 till 46 procent.

EU-kommissionens definition innehåller dessutom ett kriterium om att företagen ska vara fristående. I definition 3 har information om koncerntillhörighet använts som en approximation. Företag som tillhör en koncern har klassats i storleksklasser baserat på information om antalet sysselsatta som finns på koncernnivå inom Sverige⁵. Detta innebär exempelvis att små företag som ingår i en stor koncern kommer att klassificeras i enlighet med storleksgruppen för hela koncernen. Övriga företag som inte ingår i en koncern kommer att klassificeras enligt företagets antal sysselsatta. I definition 3 har ingen hänsyn tagits till omsättningsstorlek och balansomslutning, eftersom en ren summering skulle bli missvisande och vi inte har möjlighet att justera för koncerninterna transaktioner, fordringar och skulder. När hänsyn tas till koncernstorleken sker en tydlig ökning av förädlingsvärdet för de största företagen. Den stora förändringen jämfört med definition 2 är att andelen av förädlingsvärdet för både de små och medelstora företagen har sjunkit till förmån för de största företagen. Detta kan till viss del förklaras av att många

⁴ Vid omräkning av EURO till SEK har växelkursen SEK/EURO = 10 använts.

⁵ Definition 1 utgår från företag som ingår i både svenska respektive internationella koncerner. För företag som ingår i internationella koncerner har vi bara statistik på företag som finns i Sverige.

företag i näringslivet ingår i koncerner. Uppemot ca 140 000 företag ingår i olika koncernkonstellationer.

Av de tre nämnda definitionerna har den tredje bedömts vara bäst och mest i enlighet med EU-kommissionens definition. Visserligen tas ingen hänsyn till storleken på omsättning eller balansomslutning, men rimligtvis är det så att mindre företag med en exceptionellt stor balansräkning eller hög omsättning ingår i en större koncern. Det får därför antas att redovisningen inte allvarligt påverkas av utelämnandet av det ekonomiska kriteriet.

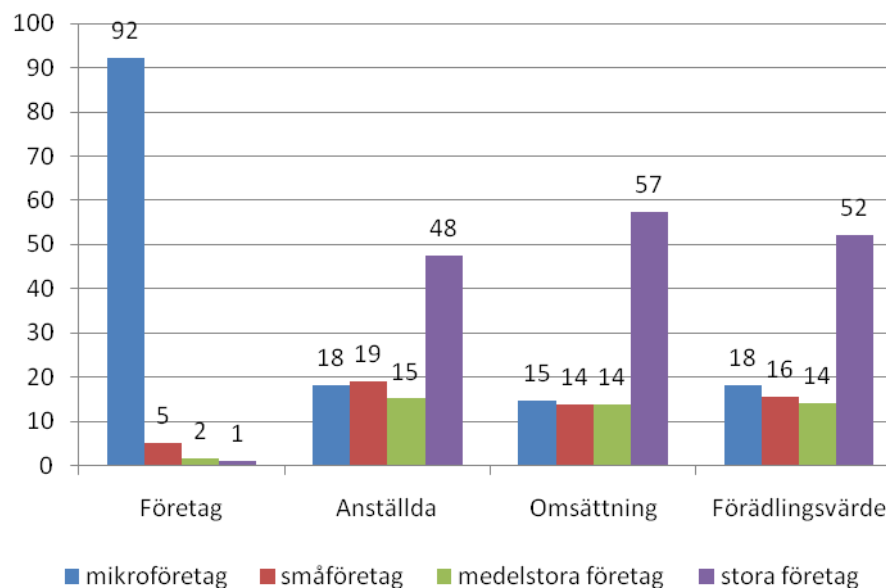
I kommande avsnitt redovisas resultatet av en analys av betydelsen av små och medelstora företag enligt den *tredje* definitionen.

Små och medelstora företags näringsstruktur år 2008

Det svenska näringslivet består till stor del av små och medelstora företag med färre än 250 sysselsatta som inte ingår i större koncerner. Dessa företag stod 2008 för 48 procent av näringslivets förädlingsvärde och 52 procent av dess anställda. De så kallade mikroföretagen med färre än 10 sysselsatta representerade ca 92 procent av samtliga företag och drygt 18 procent både av näringslivets anställda och förädlingsvärde, se diagram 2.

2. Företagsekonomiska nyckeltal efter företagsstorlek år 2008. Andelen företag, anställda, omsättning, förädlingsvärde samt rörelseresultat. Procent

2. Business structure by enterprise size 2008. Share of enterprises, employment, turnover and value added by size class. Percent

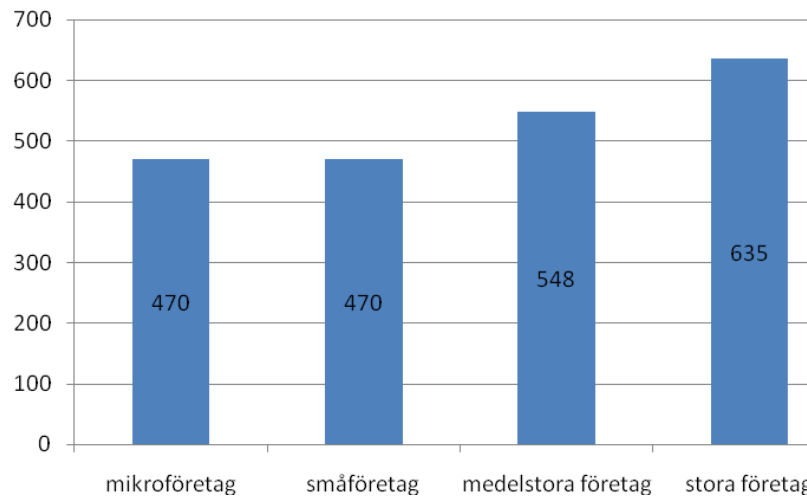

Hur ser det då ut gällande produktivitet och lönsamhet för de olika företagsgrupperna? Går det att skönja ett mönster? För att få svar på detta har en analys gjorts av förädlingsvärde per sysselsatt (som en approximation av produktiviteten) och rörelseresultatet efter avskrivningar som andel av omsättningen (som en approximation av lönsamheten).

I diagram 3 kan man utläsa att produktiviteten mätt som förädlingsvärde per sysselsatt steg med storleksklass och var störst bland de stora företagen. Bland de stora företagen var förädlingsvärdet per sysselsatt i genomsnitt 635 000 kr, i medelstora företag 548 000 kr och hos mikroföretagen 470 000 kr. Denna tendens gäller även på EU-nivå (se Eurostat; Statistics in Focus 71/2009).

3. Förädlingsvärde per sysselsatt (produktivitet) efter företagsstorlek år 2008. Tkr

3. Value added per employee (productivity) by enterprise size 2008. SEK thousands

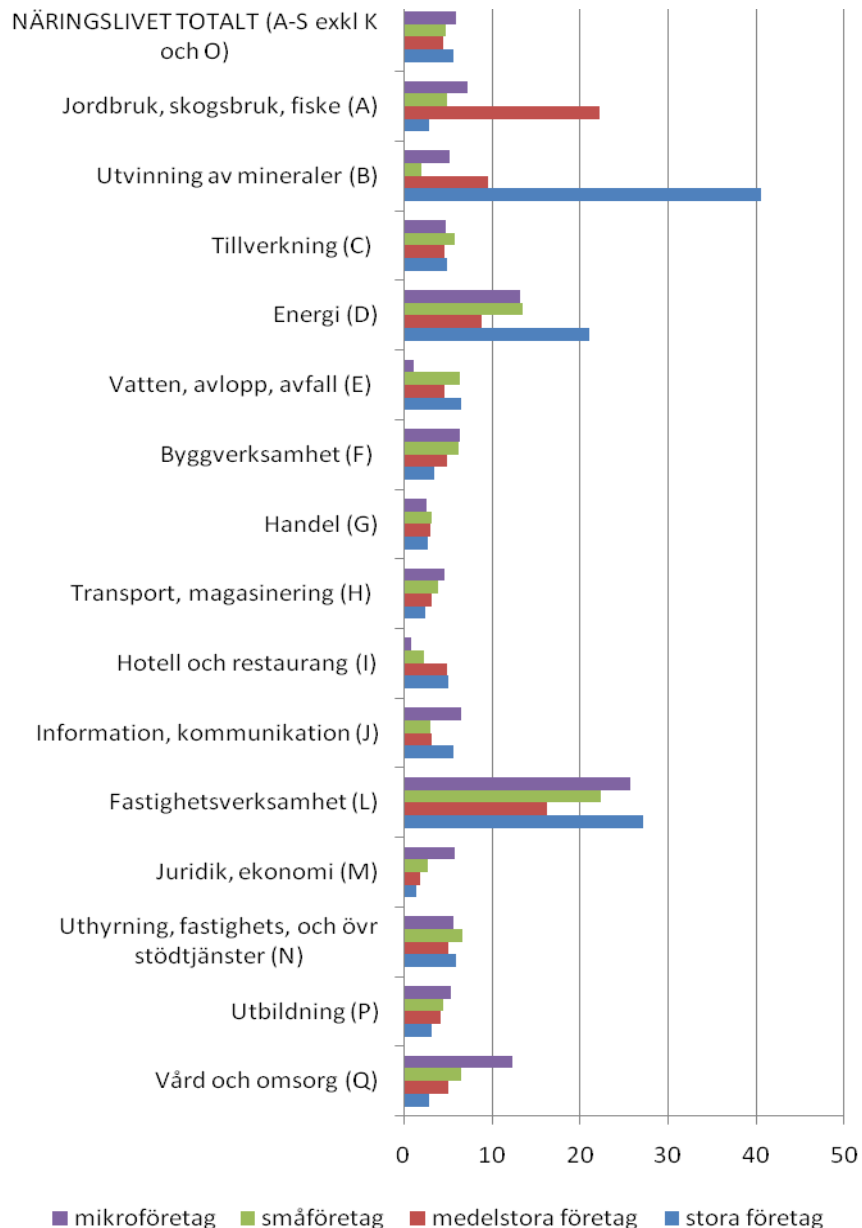
Det finns många bakomliggande faktorer som kan förklara detta resultat. Bland annat kan det vara en följd av att stora kapitalintensiva företag har betydande stordriftsfördelar i tillverkningen. En annan faktor är att större företag kan ha bättre förutsättningar att konkurrera inom en bransch där höga inträdesbarriärer hindrar många mindre företag från att exploatera marknaden. Men det finns också ett positivt samband mellan förädlingsvärde per sysselsatt och kapitalintensitet. I en kapitalintensiv bransch behövs ett högre förädlingsvärde än i en arbetsintensiv bransch, eftersom förädlingsvärdet på sikt måste täcka värdet av kapitalförslitningen.

Studerar man produktiviteten, dvs. förädlingsvärdet per sysselsatt, bransch för bransch, framträder ett någorlunda tydligt mönster. Inom tjänstesektorena transport och magasinering, utbildning samt övriga företagstjänster var produktiviteten relativt lika för de olika företagsstorlekarna. Mönstret i diagram 3 förklaras därför till stor del av företagen i svensk tillverkningsindustri. Inom tillverkningsindustrin hade mikroföretagen den lägsta produktiviteten och de stora företagen hade den klart högsta. Tillverkningsindustrin väger tungt inom det svenska näringslivet, eftersom sektorn representerade ca 26 procent av dess totala förädlingsvärde år 2008.

Nästa steg i analysen är att utvärdera skillnader i företagens lönsamhet. Här används rörelseresultatet efter avskrivningar i förhållande till omsättningen som en indikator på lönsamhet för de olika företagsgrupperna. Eftersom justeringar gjorts för avskrivningar finns inte samma samband mellan denna indikator och kapitalintensitet som finns för förädlingsvärde per sysselsatt. I diagram 4 redovisas lönsamheten för de olika storleksgrupperna och för respektive branschgrupp (SNI-sektioner) 2008.

4. Resultat efter avskrivningar som andel av nettoomsättningen efter företagsstorlek och bransch år 2008. Procent

4. The share of operating surplus in turnover by enterprise size and industry 2008. Percent

Kommentar: i diagrammet ovan har andelarna beräknats för alla företag som ingår i näringslivet, utom företag som klassificeras som enskilda näringsidkare och handelsbolag.

Sett till näringslivet i stort kan man konstatera att lönsamheten var högst bland mikroföretagen, där 5,9 procent av nettoomsättningen utgjordes av vinst. För de stora företagen var vinstmarginalen 5,6 procent. Lägst var vinstandelen för småföretag och medelstora företag, 4,8 respektive 4,5 procent. Inom tillverkningsindustrin, som i regel är relativt kapitalintensiv, var vinstmarginalen generellt låg för alla storleksklasser (ca 5 procent). Inom tjänstebranscher såsom juridik och ekonomi, information och kommunikation samt transport och magasinering var lönsamheten högst bland mikroföretagen. En stor del av de små och medelstora företagen finns inom dessa branscher. Inom branschen juridik och ekonomi utgör de små och medelstora företagen 99

procent av samtliga. Detta tillsammans med det faktum att lönsamheten är hög inom dessa branscher förklarar mönstret för hela näringslivet.

Företagsdynamik mellan åren 2004 och 2008

I detta avsnitt redovisas hur företagsstrukturen i det svenska näringslivet har förändrats mellan åren 2004 och 2008.

Majoriteten av företagen har samma storleksklass båda åren. Det fanns t.ex. totalt 552 509 mikroföretag 2004 som fortfarande var aktiva 2008, varav 537 817 fortfarande hade under 10 anställda. Totalt hade 95,4 procent av de 602 160 företagen som var aktiva båda åren inte bytt storleksklass. Andelen företag som hamnar i en större storleksklass jämfört med 2004 uppgick till 3,2 procent, vilket kan jämföras med andelen företag som hamnat i en mindre grupp som var 1,4 procent.

1. Antal företag som var aktiva både 2004 och 2008 efter företagsstorlek

1. The number of enterprises active both in 2004 and 2008 by enterprise size

År 2004	År 2008				Summa
	Mikro-	Små-	Medelstora-	Stora-	
Mikro-	537 817	12 628	1 480	584	552 509
Små-	5 907	23 953	2 968	608	33 436
Medelstora-	664	924	6 618	1 172	9 378
Stora-	254	258	449	5 876	6 837
Summa	544 642	37 763	11 515	8240	602 160

Kommentar: Tabell 1 innehåller endast företag som var aktiva båda åren. Företag som försvinner, tillkommer eller går in i ett annat företag räknas inte med.

Under tidsperioden har alltså fler företag av de som överlevt hela tidsperioden växt än krympt. Detta kan delvis hänga samman med den starka konjunkturutvecklingen under samma tidsperiod, men många företag har också växt som en konsekvens av uppköp, utlandsförvärv eller samgåenden. Från tabell 1 går det inte att utröna vilka företag som växt organiskt och vilka som växt genom uppköp och liknande. När det gäller de 584 företag som var mikroföretag år 2004 och som klassades som stora företag år 2008 har dock ytterst få växt organiskt. Istället är det i de flesta fall en fråga om samgåenden eller fusioner med andra företag; mer än 99 procent har på ett eller annat sätt blivit uppköpta eller fusionerade med andra företag.

En annan fråga är hur viktiga små respektive stora företag har varit för sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten. Har några företagsgrupper haft en starkare ekonomisk utveckling jämfört med andra?

2. Förändring i absoluta tal mellan år 2004 och 2008 efter företagsstorlek år 2004. Omsättning (mnkr), förädlingsvärde (mnkr) och anställda

2. The total change by enterprise size between 2004 and 2008. Turnover (SEK million), value added (SEK million) and number of employees

Aktiva företag	Omsättning	(%)	Förädlingsvärde	(%)	Anställda	(%)
Mikro-	252 063	14	89 659	22	78 888	27
Små-	230 233	13	66 546	16	44 179	15
Medel-	231 385	13	52 878	13	38 925	13
Stora-	851 178	49	137 121	34	61 200	21
Summa*	1 546 860	89	346 204	85	223 192	77
Nyttillkomna	684 937	39	198 537	49	288 228	99
Försvunna	-485 609	< 0	-139 914	< 0	-221 669	< 0
Summa	199 328	11	58 623	15	66 559	23
Totalt	1 746 188	100	404 827	100	289 751	100

Kommentar: * indikerar den totala förändringen för de kvarvarande företagen 2008 av de aktiva företagen 2004

Tabell 2 visar den ekonomiska utvecklingen mellan 2004 och 2008 baserat på tre huvudvariabler. Förändringen mellan åren har delats upp i två delar, en del som avser de företag som var aktiva båda åren med en uppdelning på storleksklass (avseende 2004), samt en del som avser förändringar i företagspopulationen mellan åren.

Utfallet i tabell 2 visar att betydelsen av respektive företagsstorlek skiftar mellan de olika variablerna. Bland de kvarvarande företagen är det de företag som var störst 2004 som har haft störst betydelse för utvecklingen av de ekonomiska nyckeltalen omsättning och förädlingsvärde. Nettoomsättningen ökade med 851 miljarder kr för de stora företagen mellan åren 2004 och 2008, vilket motsvarar 49 procent av den totala ökningen på 1 746 miljarder kr. Omsättningsökningen totalt sett bland de företag som fanns kvar sedan 2004 var 1 546 miljarder kr, vilket motsvarar 89 procent av den totala ökningen. Nettot i omsättningsökningen för nyttillkomna och försvunna företag var 199 miljarder kr, vilket motsvarar 11 procent.

Fokuseras däremot analysen på antalet anställda visar det sig att mikroföretagen har haft den största betydelsen. Av den totala ökningen på 289 751 anställda mellan 2004 och 2008, stod mikroföretagen för 27 procent, små och medelstora företag bidrog med 15 respektive 13 procent, medan de företag som var stora 2004 stod för 21 procent. Detta resultat är i linje med andra studier som visar på att små och medelstora företag har haft störst betydelse för jobbskapandet i det svenska näringslivet (se ITPS s 53).

Referenser

Audretsch, D.B and Acs Z.J. (1991), Innovation and Size of the Firm Level, Souther Economic Journal, vol 57, nr 3, s 739-744.

Carlsson, B. (1992), The rise of small business: causes and consequences, in Adams W.J. (ed), Singular Europé, economy and policy of European Community after 1992, Ann Arbor, MI University of Michigan Press, s 145-149.

ITPS (2007), Näringslivets tillstånd A2007:015.

Loveman G. and Sengenberger, W (1996), The re-emergence of small scale production; international comparison, Small Business Economics, Vol 3, s1-37.

Stanworth, J and Gray, C. (1991) (ed) Bolton 20 years on, Paul Chapman London.

Fakta om statistiken

Syftet med Företagens ekonomi (FEK) är att belysa näringslivets struktur (exkl. den finansiella sektorn) med avseende på exempelvis lönsamhet, tillväxt, utveckling, finansiering och produktion. Sammanställning av statistiken kan ske både på aggregerad nivå och i form av median- och kvartilvärden. Statistiken visas på nationell nivå, verksamhetsnivå samt även vissa variabler på regional nivå. Samtliga uppgifter är redovisade i löpande priser.

Företagens ekonomi utgör huvudkällan till den statistik som regleras i EU-förordningen ”Council regulation No 58/97 concerning structural business statistics” och är därför anpassad i enlighet med denna förordning.

FEK används som underlag för beräkning av national- och finansräkenskaper. Andra användningsområden är som underlag för analyser av kostnadsläge, produktivitetsutveckling, branschens ekonomiska utveckling samt nyckeltalsberäkningar. Användare av FEK är bl.a. Eurostat, Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, OECD, FN, branschorganisationer, banker, redovisningsbyråer, forskare och företag.

Detta omfattar statistiken

Statistiken omfattar samtliga företag som bedrev näringsverksamhet i Sverige oberoende av juridisk form. Företag som bedriver finansiell verksamhet ingår inte i redovisningen. Enskilda näringsidkare som bedriver jordbruk, skogsbruk, jakt eller fiske ingår från och med 2001.

För att tillhöra undersökningspopulationen ska företaget anses ha bedrivit verksamhet under året, d.v.s. varit aktivt. Ett företag anses som aktivt om det skattat för anställd personal, betalt mervärdeskatt eller F-skatt. Förutom de företag som klassas som aktiva görs från och med 2003 följande tillägg:

- Inaktiva företag som innehar fastigheter med minst 1 miljon kr i taxeringsvärde tas med som fastighetsbolag.
- Inaktiva företag som har minst ett aktivt dotterbolag tas med som holdingbolag.

Definitioner och förklaringar

Näringslivet

Med begreppet näringsliv menas i denna publikation företag som bedriver näringsverksamhet (är marknadsproducenter) i Sverige, oberoende av juridisk form. Företag med finansiell verksamhet ingår inte. Populationen omfattar sektorerna icke-finansiella företag samt hushåll med företagarinkomst.

Juridisk form

I redovisningen ingår aktiebolag, ekonomiska föreningar, handels- och kommanditbolag, statliga affärsverk, enskilda näringsidkare samt vissa stiftelser.

Näringsgrensindelning

För klassificering av näringsgren gäller standard för svensk näringsgrensindelning (SNI). I och med publiceringen av uppgifter för kalenderåret 2008 används den nya näringsgrensindelningen SNI 2007. Uppgifter för branschklassificering hämtas från företagsdatabasen. Varje undersökningsenhet hänförs till den näringsgren där det har sin huvudsakliga verksamhet.

Urvalsenhet/undersökningsenhet

Urvalsenheten i Företagens ekonomi utgörs av företaget, d.v.s. den juridiska enheten eller bokslutsenheten. I de fall företag bedriver flera verksamheter delas företaget in i verksamhetsenheter. Om företaget bedriver verksamhet på flera

geografiska platser delas företaget in i lokala verksamhetsenheter efter den geografiska fördelningen. Med denna indelning möjliggörs redovisning både på institutionell nivå (företag), funktionell nivå (verksamhetsenhet) och regional nivå (geografiskt avgränsad).

I detta SM används en branschredovisning baserad på företagsenhetens bransch enbart för uppgifter som bara finns tillgängliga på denna nivå. Detta gäller framförallt ekonomiska nyckeltal som inkluderar resultat efter avskrivningar som andel av nettoomsättningen (diagram 4). I övrigt har den mer branschrena redovisningen baserat på verksamhetsenhetens nivå använts.

Redovisningsperiod

Uppgifterna avser kalenderåret. För de större betydande enkätföretagen med brutet räkenskapsår används dock den redovisningsperiod som omfattar bokslut mellan 1 maj aktuellt kalenderår och 30 april nästkommande kalenderår. För räkenskapsår som omfattar en kortare eller längre tid än 12 månader har flödessiffrorna räknats om till att avse 12 månader, såvida företaget inte är nystartat eller nedlagt under året. För de urvalsundersökta enkätföretagen samt för övriga företag som baseras på administrativt material och har brutet räkenskapsår avser uppgifterna den redovisningsperiod som avslutas under kalenderåret. Även här räknas dock flödesuppgifterna om till att avse 12 månader.

Variabler

Undersökningen omfattar ett stort antal variabler utgående från företagens resultaträkning och balansräkning, med ytterligare specifikationer av vissa av variablerna. Dessutom ingår uppgifter som rör t.ex. förändring av eget kapital och materiella anläggningstillgångar. Nedan följer en definition av några av huvudvariablerna.

Antal anställda

Antal anställda avser medelantalet anställda som redovisas i företagens officiella årsredovisningar. Med detta avses antalet anställda omräknat till heltidspersoner på årsbasis.

Omsättning

Nettoomsättning exklusive punktskatter.

Förädlingsvärde

Förädlingsvärdet brukar uttryckas som företagets bidrag till BNP och definieras i Företagens ekonomi som produktionsvärdet minus kostnader för köpta varor och tjänster, dock ej löner, sociala avgifter och inköpskostnaden för varor som säljs utan vidare bearbetning (handelsvaror).

Rörelseresultat

Måttet avser rörelseresultatet efter avskrivningar.

Så görs statistiken

Variabler som finns för samtliga företag

Företagens ekonomi är en årlig undersökning som baseras på uppgifter från en rad olika källor. Grunden för Företagens ekonomi är den bas av variabler vilka är gemensamma för samtliga företag.

För huvuddelen av företagen är uppgiftskällan för de gemensamma variablerna administrativt material från Skatteverket. För de allra största företagen hämtas uppgifterna in direkt från företagen av SCB. Dessa är de allra största företagen. Bland dessa företag förekommer inget egentligt svarsbortfall då det är i princip möjligt att återskapa efterfrågade variabler från företagets årsredovisningar. Däremot förekommer det visst bortfall i Skatteverkets material.

Variabler som endast finns för ett urval av företag

För att kunna producera statistik på en aggregerad nivå med ett mer omfattande variabelinnehåll kompletteras den gemensamma variabeluppsättningen som beskrevs ovan med ytterligare variabler som samlas in via tre separata urvalsundersökningar. Syftet med dessa urvalsundersökningar är att ge mer detaljerade fördelningar till några av variablerna i den gemensamma variabeluppsättningen. Dessa tre så kallade specifikationsundersökningar är:

- Specifikationsundersökning avseende resultaträkning
- Specifikationsundersökning avseende investeringar
- Specifikationsundersökning avseende aktier

Urvalen till de tre undersökningarna görs i princip oberoende av varandra. De allra största företagen, för vilka SCB direktinsamlar även det gemensamma variabelinnehållet, ingår dock i samtliga specifikationsundersökningar. Dessa företag får en enkät som omfattar såväl det gemensamma variabelinnehållet som de tre specifikationsdelarna.

Statistikens tillförlitlighet

Den statistik som baseras enbart på det gemensamma variabelinnehållet är således inte behäftat med något urvalsfel. Däremot förekommer såväl bortfallsfel som mätfel. Mätfel uppkommer i de fall företagen i sin rapportering till SCB eller Skatteverket avviker från de önskade variabeldefinitionerna.

Den statistik som baseras på variabler som samlas in i specifikationsundersökningarna kommer att vara behäftad med samma fel som den statistik som baseras på det gemensamma variabelinnehållet. Utöver dessa fel kommer denna statistik även vara behäftad med ett urvalsfel och ett ytterligare bortfallsfel till följd av förekomsten av bortfall i specifikationsundersökningarna. För de uppgifter som publiceras i detta SM har urvalsfelet dock väldigt liten betydelse.

Enkäterna samt råden till uppgiftslämnarna för ifyllande är i möjligaste mån anpassade till lagar och praxis på redovisningsområdet, vilket ger god jämförbarhet mellan olika företag. Avvikelser från praxis kan medföra mätfel. Stora resurser läggs ned på granskning av det insamlade enkätaterialet. Det administrativa materialet granskas på ett mer översiktligt sätt.

Lagar och redovisningspraxis är inte konstanta över tiden. Eftersom Företagens ekonomi i möjligaste mån anpassar sig till lagar och praxis uppstår naturliga brott i tidsserier.

Bra att veta

Annan statistik

Företagens ekonomi utgör tillsammans med andra undersökningar underlag till nationalräkenskapernas beräkningar. Det bör poängteras att definitionerna av förädlingsvärde, produktionsvärde samt brutto- och nettoinvesteringar i Företagens ekonomi skiljer sig från nationalräkenskapernas. Företagens ekonomi är anpassad till företagsekonomiska begrepp. Anpassningar av definitionerna måste sedan göras för att nå nationalräkenskapernas termer. Se ovan under Definitioner och förklaringar för Företagens ekonomis definitioner av dessa variabler.

Publicering och spridning

Tidigare publicering

År 2003 utgör det första redovisningsåret för undersökningen Företagens ekonomi. Företagens ekonomi ersatte 2003 den tidigare undersökningen

Företagsstatistik vilken i sin tur 1997 ersatte de tidigare undersökningarna ”Finansstatistik för företag” och ”Industristatistik”. ”Finansstatistik för företag” har funnits sedan 1950 och täckte då intäkter, kostnader och vinster inom större och medelstor industri och handel. Denna statistik kompletterades fr.o.m. årgång 1965 med uppgifter om företagets tillgångar och skulder. Omfattningen har sedan successivt utökats till såväl andra näringar som storleksgrupper. Grunden till ”Industristatistik”, som använde sig av arbetsställe som undersökningsenhet, lades 1913. ”Industristatistik” belyste främst industrins varuproduktion, intäkter, kostnader, sysselsättning, investeringar samt energiförbrukning. Finansstatistiken publicerades t.o.m. årgång 1995 i boken Företagen samt för 1996-1998 i SM-serie NV 11. Industristatistiken publicerades i boken Industri t.o.m. årgång 1996 Industri del 1. För åren 1997 och 1998 redovisades Svensk industri i SM-serie NV 18. Fr.o.m. 1999 ingår Svensk industri i SM-serie NV 19.

Jämförbarhet med tidigare publicerad statistik

För årgång 1997 redovisades för första gången Företagsstatistikens totala population. Dessförinnan redovisades enbart den s.k. bolagssektorn (vilken omfattar aktiebolag, ekonomiska föreningar, handels- och kommanditbolag samt vissa stiftelser, dvs. enskilda näringsidkare ingår ej).

Från och med årgång 2001 ingår även enskilda näringsidkare inom jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske i Företagsstatistiken respektive Företagens ekonomi.

Vissa holdingbolag redovisades till och med årgång 1996 på betjänad bransch och i den största storleksklassen oavsett faktiskt antal anställda. I redovisningen 1997 till och med år 2002 redovisades samtliga holdingbolag i SNI 74.150 och efter sitt faktiska antal anställda, när det gäller den institutionella redovisningen (företagsnivå). För den funktionella redovisningen (på verksamhetsnivå) redovisas holdingbolagen på betjänad bransch. I redovisningen från och med år 2003 redovisas holdingbolagen på betjänad bransch även när det gäller den institutionella redovisningen.

Statistiska meddelanden

Fr.o.m. årgång 1999 finns en SM-serie kallad Näringslivets struktur (NV 19). En översyn har gjorts av publiceringen inom området. Resultaten från undersökningen företagets ekonomi publiceras i detta övergripande SM kompletterat med ett eller flera kortare publikationer som fokuserar på ett särskilt område. I serie NV 19 ingår dessutom statistik om industrins varuproduktion.

Sveriges statistiska databaser, SSD

Denna publikation redovisar enbart ett urval data på aggregerad nivå. Detaljerade uppgifter finns tillgängliga i Sveriges statistiska databaser (SSD) på www.scb.se.

Uppdrag

Det finns också möjlighet att beställa specialuttag ur Företagens ekonomi direkt från SCB eftersom materialet har ett större variabelinnehåll än det offentliggjorda. Det finns även möjlighet till fördelning på detaljerad branschnivå, storleksklasser samt regioner. Skräddarsydda uttag och specialbearbetningar kan beställas via telefon 019-17 67 40 eller e-post fek.ns@scb.se.

Branschnyckeltal

Företagens ekonomi ligger också till grund för SCB:s Branschnyckeltal. Nyckeltalen är beräknade på företagsnivå, men redovisas i form av median- och kvartilvärden. Alla företag har samma vikt. Syftet med nyckeltalen är bl.a. att visa företagets effektivitet. Beställningar kan göras på telefon 019-17 66 30 eller e-post branschnyckeltal@scb.se.

Primärmaterial

Enkäterna långtidsarkiveras efter två år. Slutfiler med samtliga företag finns lagrade på datamedia.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken på SCB:s webbplats, www.scb.se.

In English

Summary

Micro enterprises most profitable

Analysis of the data collected in the Structural Business Statistics survey shows that the smallest enterprises were the most profitable in 2008, measured by the share of the operating profit (after depreciation) in turnover. The average for the business economy was a profit margin of 5.9 percent in micro enterprises, which can be compared with the shares in small and medium-sized enterprises of 4.8 and 4.5 percent, respectively. The largest enterprises had a profit margin of 5.6 percent.

There were 602 160 enterprises which were active both in 2004 and in 2008. Of these enterprises, 3.2 percent had grown enough to be reclassified into a larger size-class in 2008 compared to 2004. The share of enterprises that instead had changed to a smaller size class was 1.4 percent.

Micro enterprises contributed most to the increase in employment between 2004 and 2008. Of the total increase of almost 290 000 employed persons employed, micro enterprises accounted for 27 percent, and small and medium-sized enterprises with 15 and 13 percent, respectively. Those enterprises that were large in 2004 accounted for 21 percent. The net effect of entry and exit to the business population explains the remaining 23 percent of the increase.

Size matters for value added per employee

With regard to other economic key figures, there was a contrast in that the very largest enterprises proved the most important. They accounted for 49 percent of the increase in turnover and 34 percent of the increase in value added.

Furthermore, the analysis shows that value added per person employed increase with company size. Among the large enterprises, each person employed generated on average SEK 635 000, in medium-sized enterprises the average was SEK 548 000, while in micro enterprises the average was SEK 470 000. This trend is also evident at the EU level.